Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2015-00593

POL-30 Parviainen Tiina(UM) 11.05.2015

Asia
Ulkoasiainneuvosto kauppakokoonpanossa 7.5.2015; yhteenvetoraportti

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 07.05.2015

TTIP-keskustelussa keskityttiin komission ehdotukseen kehittää ISDS:ää. Komission mukaan uutta järjestelmää on tarkoitus soveltaa TTIPin lisäksi tämän jälkeen neuvoteltaviin vapaakauppasopimuksiin. Pidemmän aikavälin tavoite on luoda monenkeskinen investointiriitoja käsittelevä tuomioistuin.

Yleisesti ottaen keskustelun katsottiin ISDS-konseptipaperin myötä liikkuvan oikeaan suuntaan. Suomi korosti, että on tärkeää varata mahdollisuus komission esityksen asianmukaiselle parlamentaariselle käsittelylle jäsenmaissa.

Syvemmälle menevien TTIP-neuvottelujen ajankohta on komission arvion mukaan syyskuussa.

Komissio selosti WTO:n Dohan-kierroksen neuvottelutilannetta.

Komissio kertoi ympäristötuotteiden kaupan vapauttamista koskevista sopimusneuvotteluista. Ympäristötuotteiden lisäksi myös ympäristöpalveluiden mukaan saaminen on tärkeää. Jäsenmaat pitivät sopimusta tärkeänä ja tukivat neuvotteluprosessia.

Itäisen kumppanuuden kauppaministerikokous: Jäsenmaiden mukaan on tärkeää, että kumppanimaat jatkavat rakenteellisten uudistusten tekemistä, sillä vain siten kumppanuudesta saadaan täysi hyöty irti. Myös EU-maiden tulee ratifioida DCFTA-sopimukset mahdollisimman pikaisesti. EU-maiden tulee tukea kumppanimaita uudistusten toteuttamisessa. Ukrainan DCFTA-sopimuksen väliaikaisen toimeenpanon aloittamista 1.1.2016 painotettiin.

1. **Asialistan hyväksyminen**

Asialista hyväksyttiin.

2. **A-kohtien listan hyväksyminen**

A-kohtien lista hyväksyttiin.

3. **EU:n ja Yhdysvaltain väliset TTIP-neuvottelut ja investointiriitojenratkaisu (ISDS)**

Komissio (komissaari Malmström) päivitti TTIP-neuvottelutilanteen ja esitteli komission laatiman konseptipaperin investoijien ja valtioiden välisten investointiriitojen ratkaisumallista (ISDS).

Yhdysvaltain presidentin kauppaneuvotteluvaltuutta (TPA) koskevan lakiesityksen käsittely etenee. Äänestystä lakiesityksestä odotetaan touko-kesäkuussa. TPA kattaa kaikki ajankohtaiset kauppaneuvotteluprosessit. Neuvotteluita herkimmistä TTIP-aiheista ei voida aloittaa ennen kun TPA on hyväksytty.

Komissaari Malmström kertoi tapaamisestaan Yhdysvaltain kauppaedustaja Fromanin kanssa aiemmin samalla viikolla. Tapaamisessa oli arvioitu neuvottelujen edistymistä. Julkisia hankintoja koskevat neuvottelut ovat erittäin hankalia; näköpiirissä on suuria ongelmia. Edistyminen julkisten hankintojen avaamisessa on EU:n kannalta hyvän sopimuksen edellytys. EU linkittää edistymisen vastavuoroisesti markkinoillepääsyyn eri sektoreilla. Palvelusektorilla vaihdetaan lähiaikoina uudet tarjoukset. Neuvottelut ammatillisten pätevyyksien vastavuoroisesta tunnustamisesta ovat edistyneet.

Seuraava tapaaminen kauppaedustaja Fromanin kanssa on kesäkuussa. Seuraava neuvottelukierros käydään heinäkuussa. Syvemmälle menevien neuvottelujen ajankohta on syyskuussa.

Komissio kuvasi komission ISDS-konseptipaperia todeten sen perustuvan konsultaatioihin neuvoston ja eri sidosryhmien kanssa. Komissio esitteli neljä kehittämisaluetta, jotka koskevat

- jäsenmaiden sääntelyoikeuden vahvistamista
- välimiesmenettelyn kehittämistä tuomioistuinjärjestelmän suuntaan
- pysyväksi tarkoitettua valitusmekanismia WTO-mallin mukaisesti
- kotimaisen oikeusjärjestelmän ja ISDS:n suhdetta

Komissio korosti, että ISDS-menettelyllä ei ole vaikutusta siihen, miten kansallista oikeutta tulkitaan. "Uuden paradigman" mukaista järjestelmää on tarkoitus soveltaa TTIPin lisäksi tämän jälkeen neuvoteltaviin vapaakauppasopimuksiin. Pidemmän aikavälin tavoite on luoda monenkeskinen investointiriitoja käsittelevä tuomioistuin.

Komissio antaa käytävän keskustelun perusteella aikanaan lainsäädäntöesityksen. Jäsenmaat esittivät alustavia näkemyksiään. Useat jäsenmaat korostivat TTIP-sopimuksen merkitystä EU:n kansanväliselle asemalle. Sääntelyoikeutta sekä neuvotteluprosessin läpinäkyvyyttä kansalaisten suuntaan korostettiin. Yleisesti ottaen keskustelun katsottiin konseptipaperin myötä liikkuvan oikeaan suuntaan. Keskustelu esityksen yksityiskohdista jatkuu teknisellä tasolla.

Puheenvuoroissa nostettiin esille myös energia, EU-työntekijöiden liikkuvuus, pk-yritysten asema, sääntely-yhteistyö, maantieteelliset merkinnät, julkiset hankinnat sekä konsolidoitujen tekstien saatavuus.

Suomen puheenvuorossa ilmaistiin tuki TTIP-neuvotteluille mandaatin mukaisesti. Suomi odottaa, että sääntely-yhteistyössä saavutetaan tasapainoinen ratkaisu ja että uudet palvelutarjoukset vaihdetaan osapuolten kesken. EU-työntekijöiden liikkuvuus on tärkeä teema erityisesti pk-yritysten näkökulmasta. Ministeri totesi Suomen tukevan EU:n investointipolitiikan modernisointia. Suomi tukee sääntelyoikeuden vahvistamista sopimustekstissä ja on valmis keskustelemaan siitä, miten ISDS:ää vahvistetaan välimiesrosterin ja valitusmekanismin avulla. Suomi katsoo, että komission ehdotukset selkiyttävät kansallisen oikeuden ja ISDS:n välistä suhdetta. Suomi korosti, että on tärkeää varata mahdollisuus komission esityksen asianmukaiselle parlamentaariselle käsittelylle jäsenmaissa.

Komissio vahvisti, että sopimuksella on tarkoitus parantaa pk-yritysten mahdollisuuksia käydä kauppaa, vähentää turhia menettelyjä (red tape) sekä sopia säännöistä ja standardeista tulevaisuutta varten. Sopimuksella edistetään myös EU:n ja Yhdysvaltojen yhteistä arvopohjaa.

Liikkuvuusaloitteen suhteen edistystä on tapahtunut ammatillisten vaatimusten vastavuoroisessa tunnustamisessa; viisumiulottuvuus nähdään Yhdysvalloissa maahanmuuttoasiana, joten TTIP-neuvotteluissa tätä ei välttämättä pystytä edistämään. Komissio tavoittelee tähän ratkaisua eri kautta.

Pk-yrityksiä yritetään avustaa lisäämällä sääntöjen ja määräysten läpinäkyvyyttä myös Yhdysvalloissa. Energia on EU:lle prioriteetti.

Komissio korosti, että sääntely-yhteistyö ei korvaa lainsäädäntövaltaa sääntelyasioissa.

ISDS:n osalta komissaari toisti, että mekanismin tarkoitus on estää mm. syrjintä investoijien kohtelussa. On huomattava, että Yhdysvalloissa kansainväliset velvoitteet eivät tule osaksi kansallista oikeutta.

Lainsäädäntöehdotus ISDS:stä saadaan kesän loppuun mennessä. Neuvottelut Yhdysvaltain kanssa käynnistyvät aiheesta syksyllä. Keskustelu ISDS:stä jatkuu asiantuntijatasolla ja neuvosto seuraa työtä ja tarpeen mukaan käy aiheesta poliittisen tason keskustelun ennen kun EU-esitys aikanaan annetaan Yhdysvalloille.

4. WTO:n 10.:nnen ministerikokouksen valmistelut

Dohan-kierroksen kauppaneuvottelut

Komissio antoi katsauksen WTO:n Dohan-kierroksen kauppaneuvotteluista. Komissaari kuvasi tilannetta vaikeaksi ja katsoi, että Genevessä neuvoteltava post-Bali -työohjelma tullee olemaan laajempi kokonaisuus kuin alun perin tarkoitettiin. Keskeinen ongelma neuvotteluissa koskee maatalouden sisäistä tukea. On kuitenkin alettu etsiä ratkaisua maataloustuotteiden markkinoillepääsyn helpottamisesta, mikä tarkoittaisi mm. EU:lle herkkien maataloustuotteiden tariffikiintiöiden kasvattamista. Komissio vastustaa tällaista lähestymistapaa tiukasti.

Keskustelussa kiinnitettiin huomiota parallelismiin eli siihen, että kolmella pääneuvottelualueella (maatalous, teollisuustuotteet ja palvelut) edetään samantahtisesti. Monet jäsenmaat edellyttivät, että myös nousevat taloudet kontribuoivat neuvottelutulokseen.

Suomen puheenvuorossa tuettiin komission soveltamaa neuvottelulinjaa.

WTO:n Nairobin-ministerikokouksen odotetaan saavan käsiteltäväkseen kaksi useanvälistä sopimusta ympäristö- ja informaatioteknologiatuotteita koskien.

Useanväliset ympäristötuoteneuvottelut

Komissio kertoi ympäristötuotteiden kaupan vapauttamista koskevista sopimusneuvotteluista (EGA-sopimus). Ympäristötuotteiden lisäksi myös ympäristöpalveluiden mukaan saaminen on tärkeää, koska EU on maailman johtava kaupallinen toimija ympäristöpalveluissa. EU:n tavoitteena on kunnianhimoinen tuotelista. Komissio painotti myös sopimuksen toteutettavuutta. Tavoitteena on nk. elävä sopimus (living agreement), johon sisältyy tarkastelumekanismi. Tuotteiden valintakriteerien suhteen komissio viittasi pragmaattiseen lähestymistapaan.

Jäsenmaat pitivät EGA-sopimusta tärkeänä ja tukivat neuvotteluprosessia. Osa jäsenmaista nosti esille defensiivisiä intressejään ja toiset painottivat kunnianhimoisen lopputuloksen tärkeyttä ja EU:n offensiivisia intressejä. Useat jäsenmaat korostivat myös palveluiden, tullien ulkopuolisten esteiden ja tarkastelumekanismin merkitystä. WTO:n ministerikokouksen ja Pariisin ilmastokokouksen lisäksi EGA-neuvottelut nähtiin tärkeänä Post-2015-prosessin kannalta.

Suomen puheenvuorossa painotettiin kattavaa ja kunnianhimoista lähestymistapaa. EU:n tulee myös olla valmis tukemaan muiden EGA-maiden ympäristöuskottavia tuotteita. Suomi piti tärkeänä tarkastelumekanismin sisällyttämistä sopimukseen. Suomi piti esillä myös palveluiden ja tullien ulkopuolisten esteiden huomioimista.

5. Muut asiat: EU:n ja Kanadan välinen vapaakauppasopimus (CETA)

Kreikka nosti esille Kanadan kanssa neuvotellun ratkaisun maantieteellisiin merkintöihin ja fetajuustoon liittyen. Kreikka ei ole tyytyväinen neuvottelutulokseen ja totesi, että sille on vaikea saada hyväksyntää maassaan. Kreikka totesi, että se on hakenut komission kanssa ratkaisua, jotta sopimus voitaisiin hyväksyä.

Komissio totesi Kanadan hyväksyneen CETA-sopimuksessa suojelun kaikkiaan 146 maantieteelliselle merkinnälle ml. fetajuustolle. Neuvotteluratkaisun mukaan Kanadassa myytäviä paikallisia fetajuustoja tulee kutsua fetan kaltaisiksi, eikä niiden markkinoinnissa saa käyttää Kreikan lippua. Jo markkinoilla olevia kanadalaisia fetajuustoja on kutsuttava jatkossa nimellä kanadalainen feta.

6. Lounas: Itäisen kumppanuuden kauppaministerikokouksen valmistelut

Ulkoasiainneuvoston lounasaiheena oli neuvoston kokouksen yhteydessä pidettävän Itäisen kumppanuuden kauppaministerikokouksen valmisteleminen. Useissa puheenvuoroissa nostettiin esille reformien tarve kumppanimaissa sekä EU:n tuki korruption vastaiselle taistelulle. Monet jäsenmaat esittivät tukensa Ukrainalle ja pitivät tärkeänä, että DCFTA:n soveltaminen alkaisi suunnitellusti vuoden 2016 alusta.

***

Itäisen kumppanuuden kauppaministerikokous

Puheenjohtajamaa Latvia avasi kokouksen viittaamalla toukokuun lopulla Riiassa pidettävään itäisen kumppanuuden huippukokoukseen ja totesi keskustelun tavoitteeksi selkeän käsityksen saamisen kunkin kumppanimaan etenemishalusta. EU haluaa vastata kunkin kumppanimaan kunnianhimoon ja uudistushalukkuuteen. Puheenjohtaja totesi lyhyesti kumppanimaiden tilanteet: Moldovassa ja Georgiassa vapaakauppasopimus DCFTA:n toimeenpano on käynnistynyt; Ukrainan on tarkoitus edetä vuoden 2016 alusta.

Komissio totesi keskustelun pohjustavan myös EU:n naapuruuspolitiikan tarkastelua. On tärkeää, että Riiassa tunnustetaan eriävät lähestymistavat. Assosiaatiosopimus ja vapaakauppasopimus ovat tärkeitä instrumentteja kumppanimaiden integroimisessa EU:n sisämarkkinoihin; yhteistyön pohjana ovat WTO-säännöt ja maiden suvereniteetti. EU on sitoutunut Ukrainan DCTFA-sopimuksen toimeenpanoon sovitun aikataulun mukaisesti 1.1.2016.

Ministerien keskustelussa itäisen kumppanuuden ja taloudellisen integraation todettiin tukeneen osan kumppanimaista lähentymistä EU:in. Vienti EU-alueelle useista kumppanimaista on kasvanut merkittävästi. Myös EU-maiden kauppasuhteiden DCFTA:han sitoutuneiden maiden kanssa todettiin kehittyneen selvästi. Itäisen kumppanuuden katsotaan kehittäneen myös kumppanimaiden keskinäisiä

kauppasuhteita. Riian huippukokoukselta toivotaan mahdollisuutta räätälöidä kumppanuutta maiden tilanteeseen ja etenemisvalmiuteen sopivaksi. Lähestymistapaa räätälöitäessä on tärkeätä ennakoida myös tulevaisuuden tarpeita, ja myös vaihtoehtoisia integraatioprosesseja on syytä pitää silmällä. EU:n tulee kehittää yhteistyötä myös niiden maiden kanssa, jotka eivät ole edenneet assosiaatiosopimuksen tai DCFTA:n suhteen.

Jäsenmaiden mukaan on tärkeää, että kumppanimaat jatkavat sopimuksen edellyttämien rakenteellisten uudistusten tekemistä, sillä vain siten kumppanuudesta saadaan täysi hyöty irti. Myös EU-maiden tulee ratifioida DCFTA-sopimukset mahdollisimman pikaisesti. EU-maiden tulee tukea kumppanimaita uudistusten toteuttamisessa, ja esimerkiksi Visegrad-maiden ja Baltian maiden kokemuksia voitaisiin hyödyntää.

Suomi pitää tärkeänä joustavaa ja inklusiivista lähestymistapaa kumppanuuksien kehittämisen suhteen sekä painotti maiden tilanteiden mukaan räätälöityjen ratkaisujen merkitystä. Kumppanuuden täydet edut ovat vielä edessäpäin: on tärkeää, että kumppanimaat panostavat sopimusten toimeenpanoon. Suomi korosti WTO-sääntöjen merkitystä kauppasuhteita ohjaavana periaatteena.

Kumppanimaat kertoivat edistyneensä rakenteellisissa uudistuksissa mm. tekijänoikeuksien, tullimuodollisuuksien, instituutioiden, yksityistämisen ja infrastruktuurin osalta. Valtaosa kumppanimaista uskoo kauppasuhteiden EU:n kanssa kehittyvän edelleen; erityisesti kunhan maat pystyvät samalla pitämään kiinni muissa formaateissa tekemistään sitoumuksista. Osa kumppanimaista toivoo kauppasuhteiden nousevan itäisessä kumppanuudessa etualalle ja EU:n ja Euraasian unionin välisen dialogin helpottuvan huippukokouksen jälkeen. Osa EU-jäsenmaista suhtautui epäilevästi nopeaan etenemiseen laajemman talousalueen luomisessa.

Ukrainan DCFTA-sopimuksen väliaikaisen toimeenpanon aloittamista 1.1.2016 painotettiin. Jäsenmaat pitävät Ukrainan ja Venäjän kanssa Ukrainan DCFTA-sopimuksen toimeenpanoon liittyen käytäviä kolmikantakeskusteluja tarpeellisina, kunhan ne eivät viivytä DCFTA-sopimuksen toimeenpanoa ja rajoittuvat asiantuntijatapaamisiin. Kolmansien maiden taholta tulevaa painetta EU-sopimusten sisällön muuttamiseksi ei tule kuitenkaan hyväksyä.

Moni kumppanimaa toivoo EU:lta solidaarisuutta vaikeassa taloustilanteessa sekä tukea kumppanimaiden ja EU:n yritysten välisten suhteiden kehittämiselle business to business -mallin mukaisesti. EU-maista tulevien investointivirtojen toivotaan kasvavan. Pk-yritysten rahoitusmahdollisuuksiin toivotaan kiinnitettävän erityistä huomiota.

Taloudellisen kumppanuuden kehittymisen tulee tapahtua WTO-sääntöihin. Myös niiden kumppanimaiden, jotka eivät vielä ole WTO-jäseniä, toivotaan etenevän jäsenyyden suhteen mahdollisimman pian. Kumppanimaat toivovat edistyvänsä WTO-neuvotteluissa; EU:n apu on tervetullutta jäsenyysneuvottelujen fasilitoinnissa.

Suomen edustajat
EKMI Toivakka ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	Japani, kauppapolitiikka, Vietnam, WTO, Yhdysvallat, UAN Ulkoasiainneuvosto
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM